

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра овочівництва і закритого ґрунту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Агробіологічний факультет

“18” 06 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОЛЕРОГРАФІЯ»**

Галузь знань	<u>20 «Аграрні науки та продовольство»</u>
Спеціальність	<u>203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»</u>
Освітньо-професійна програма	<u>«Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»</u>
Факультет	Агробіологічний
Розробники:	<u>Ірина БОБОСЬ, доцент, д.с.-г. н., доцент; Олександр КОМАР, доцент, к.с.-г. н.</u>

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни Олерографія

Дисципліна висвітлює сучасний стан овочевого сортового генофонду та напрями селекції в Україні та світі, теоретичні основи олерографії, як науки про сортові ресурси овочевих рослин. Необхідність у безперервному впровадженні нових сортів обумовлена багатьма чинниками: старінням сорту, появою нових рас хвороб та шкідників, новими технологіями вирощування, зберігання та переробки, розширенням ареалу вирощування, підвищеним вимогам споживачів до якості продукції. Правильно підібраний сортимент дозволяє не лише збільшити врожайність, але й поліпшити його якість, подовжити строки його надходження споживачам, підвищити загальний вихід готового продукту. За рахунок сортів з новими властивостями та характеристиками можна в значній мірі компенсувати негативний вплив на ріст і розвиток рослин використання наявної недосконалої техніки та обладнання, дефіциту мінеральних добрив та засобів захисту рослин.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	203 «Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство»	
Освітньо-професійна програма	«Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної, заочної та дистанційної (за наявності) форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна, дистанційна
Курс (рік підготовки)	4	5
Семестр	8	10
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	10 год.
Самостійна робота	75 год.	148 год.
Всього	150 год.	132 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є: формування у студентів знань та умінь із системи внутрішньовидових класифікацій, особливості мінливості морфологічних ознак і біологічних особливостей та сучасного стану їх сортового різноманіття, а також забезпечення майбутнього фахівця практичними навичками аналізу із використанням сортименту овочевих і баштанних культур для різних напрямів технологій вирощування.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Овочівництво», «Селекція овочевих, плодових і ягідних культур», «Насінництво овочевих культур».

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати фахові спеціалізовані складні задачі та практичні проблеми професійної діяльності у садівництві і виноградарстві або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК): ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК 3. Здатність використовувати на практиці основні біологічні і агротехнологічні концепції, правила і теорії, пов'язані з плодовими, овочевими рослинами і виноградом.

Програмні результати навчання (ПРН): ПРН 9. Володіти методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності плодовоовочевих агроценозів із збереженням природного різноманіття.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1.														
Сортовивчення плодових культур														
Тема 1. Олерографія як наука про сорти овочевих культур	1	10	2	2	0	0	6	9	2	0	0	0	7	
Тема 2. Сортовивчення помідора	2	10	2	2	0	0	6	9	2	0	0	0	7	
Тема 3. Сортовивчення овочевих культур	3	10	2	2	0	0	6	8	0	0	0	0	8	

родини пасльонові													
Тема 4. Сортовивчення овочевих культур родини гарбузові	4	10	2	2	0	0	6	12	2	2	0	0	8
Тема 5. Сортовивчення кукурудзи цукрової	5	10	2	2	0	0	6	7	0	0	0	0	7
Тема 6. Сортовивчення овочевих культур родини бобові	6	10	2	2	0	0	6	7	0	0	0	0	7
Разом за модулем 1	60		12	12	0	0	36	52	6	2	0	0	44
Модуль 2.													
Сортовивчення овочевих культур групи капуст і коренеплодів													
Тема 7. Сортовивчення дворічних капуст	7	10	2	2	0	0	6	12	2	2	0	0	8
Тема 8. Сортовивчення однорічних капуст	8	10	2	2	0	0	6	10	0	2	0	0	8
Тема 9. Сортовивчення коренеплодів родини селерові	9	10	2	2	0	0	6	12	0	2	0	0	10
Тема 10. Сортовивчення буряка столового	10	10	2	2	0	0	6	9	0	0	0	0	9
Тема 11. Сортовивчення коренеплодів родини капустяні	11	10	2	2	0	0	6	9	0	0	0	0	9
Разом за модулем 2	50		10	10	0	0	30	52	2	6	0	0	44
Модуль 3.													
Сортовивчення цибулинних, зеленних і багаторічних овочевих культур													
Тема 12. Сортовивчення цибулинних овочевих культур	12	10	2	2	0	0	6	12	0	2	0	0	10
Тема 13. Сортовивчення часнику	13	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	0	10
Тема 14. Сортовивчення зеленних овочевих культур	14	10	2	2	0	0	6	12	0	0	0	0	12

Тема 15. Сортовивчення багаторічних овочевих культур	15	10	2	5	0	0	6	12	0	0	0	0	12
Разом за модулем 3	40	8	8	0	0	24	46	0	2	0	0	0	44
Усього годин	150	30	30	0	0	90	150	8	10	0	0	0	132

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Олерографія як наука про сорти овочевих культур	2
2	Сортовивчення помідора	2
3	Сортовивчення овочевих культур родини пасльонові	2
4	Сортовивчення овочевих культур родини гарбузові	2
5	Сортовивчення кукурудзи цукрової	2
6	Сортовивчення овочевих культур родини бобові	2
7	Сортовивчення дворічних капуст	2
8	Сортовивчення однорічних капуст	2
9	Сортовивчення коренеплодів родини селерові	2
10	Сортовивчення буряка столового	2
11	Сортовивчення коренеплодів родини капустяні	2
12	Сортовивчення цибулинних овочевих культур	2
13	Сортовивчення часнику	2
14	Сортовивчення зеленних овочевих культур	2
15	Сортовивчення багаторічних овочевих культур	2
	Всього	30

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правове регулювання охорони прав на сорти рослин	2
2	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак помідора. Дегустація сортів помідора.	2
3	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак перцю, баклажана. Дегустація сортів овочевих культур родини Пасльонові.	2
4	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак огірка, кабачка, патисона. Дегустація сортів огірка.	2
5	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак кукурудзи цукрової.	2
6	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак гороху овочевого, квасолі, бобів.	2
7	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак дворічних капуст. Дегустація сортів капусти білоголової, капусти червоноголової, савойської, брюссельської, кольрабі.	2
8	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак однорічних капуст. Дегустація сортів капусти цвітної, броколі, пекінської.	2

9	Система апробаційних ознак моркви, петрушки, пастернаку, селери. Дегустація сортів коренеплодів родини Селерові.	2
10	Система апробаційних ознак буряка столового. Дегустація сортів буряка столового.	2
11	Система апробаційних ознак редиски, редьки літньої, редьки зимової, дайкону, редьки лоба. Дегустація сортів коренеплодів родини Капустяні.	2
12	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак цибулі ріпчастої, цибулі шалоту, порею.	2
13	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак часнику стрілкового та нестрілкового.	2
14	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак зеленних культур (салат, шпинат, кріп). Дегустація сортів зеленних культур.	2
15	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак багаторічних культур (ревень, щавель, спаржа, багаторічні цибулі). Дегустація сортів спаржі.	2
	Всього	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасний стан сортового генофонду в Україні	6
2	Характеристика сортів і гібридів помідора для відкритого й закритого ґрунту.	6
3	Характеристика сортів і гібридів перцю солодкого, перцю гіркого, баклажана, фізаліса для відкритого й закритого ґрунту.	6
4	Характеристика сортів і гібридів огірка, кабачка, патисона для різних технологій вирощування	6
5	Характеристика сортів і гібридів кукурудзи цукрової для різних технологій вирощування.	6
6	Характеристика сортів квасолі, гороху, бобу овочевого для різних технологій вирощування.	6
7	Характеристика сортів і гібридів капусти білоголової, червоноголової, савойської, брюссельської, кольрабі для різних технологій вирощування.	6
8	Характеристика сортів і гібридів капусти цвітної, броколі, пекінської для різних технологій вирощування.	6
9	Характеристика сортів і гібридів моркви, петрушки, пастернаку, селери для різних технологій вирощування.	6
10	Характеристика сортів і гібридів буряка столового для різних технологій вирощування.	6
11	Характеристика сортів і гібридів редиски, редьки літньої, редьки зимової, редьки лоба, дайкону для різних технологій вирощування.	6
12	Характеристика сортів і гібридів цибулі ріпчастої, цибулі шалоту, порей для різних технологій вирощування.	6
13	Характеристика сортів і гібридів часнику для різних технологій вирощування.	6
14	Характеристика сортів і гібридів салату, шпинату, кропу для різних технологій вирощування.	6
15	Характеристика сортів і гібридів ревінню, щавлю, спаржі, багаторічних цибуль для різних технологій вирощування.	6
	Всього	90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування – написання модульних робіт;
- співбесіда;
- захист розрахункових та лабораторних робіт;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Сортовивчення плодкових культур		
П.р. 1. Правове регулювання охорони прав на сорти рослин	ПРН 9. Володіти методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності плодовоовочевих агроценозів із збереженням природного різноманіття.	10
П.р. 2. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак помідора. Дегустація сортів помідора.		10
П.р. 3. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак перцю, баклажана. Дегустація сортів овочевих культур родини Пасльонові.		10
П.р. 4. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак огірка, кабачка, патисона. Дегустація сортів огірка.		20
П.р. 5. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак кукурудзи цукрової.		10
П.р. 6. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак гороху овочевого, квасолі, бобів.		10
Модульна контрольна робота 1		30
Разом за модулем 1	100	
Модуль 2. Сортовивчення овочевих культур групи капуст і коренеплодів		
П.р. 7. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак дворічних капуст. Дегустація сортів капусти білоголової, капусти червоноголової, савойської, брюссельської, кольрабі.	ПРН 9. Володіти методами спостереження, опису, ідентифікації,	14

П.р. 8. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак однорічних капуст. Дегустація сортів капусти цвітної, броколі, пекінської.	класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності плодоовочевих агроценозів із збереженням природного різноманіття.	14
П.р. 9. Система апробаційних ознак моркви, петрушки, пастернаку, селери. Дегустація сорти коренеплодів родини Селерові.		14
П.р. 10. Система апробаційних ознак буряка столового. Дегустація сортів буряка столового.		14
П.р. 11. Система апробаційних ознак редиски, редьки літньої, редьки зимової, дайкону, редьки лоба. Дегустація сортів коренеплодів родини Капустяні.		14
Модульна контрольна робота 2		30
Разом за модулем 2		100
Модуль 3. Сортовивчення цибулинних, зеленних і багаторічних овочевих культур		
П.р. 12. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак цибулі ріпчастої, цибулі шалоту, порею.	ПРН 9. Володіти методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності плодоовочевих агроценозів із збереженням природного різноманіття.	15
П.р. 13. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак часнику стрілкового та нестрілкового.		15
П.р. 14. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак зеленних культур (салат, шпинат, кріп). Дегустація сортів зеленних культур.		15
П.р. 15. Система апробаційних та ідентифікаційних ознак багаторічних культур (ревень, щавель, спаржа, багаторічні цибулі). Дегустація сортів спаржі.		15
Самостійна робота 1.		10
Модульна контрольна робота 3		30
Разом за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3)/3 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедайннів та перескладання	Лабораторні й самостійні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час модульних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Підготовлені презентації, реферати повинні відображати зміст теми, містити структурований, графічний(табличний) матеріал, мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3407>).
2. Конспекти лекцій та їхні презентації (в електронному вигляді).
3. Бобось І.М., Сич З.Д., Комар О.О. Олерографія: підручник. К.: ЦП «Компринт». 2022. 721 с.
4. Бобось І.М., Комар О.О. Методичні вказівки з дисципліни „Олерографія” для підготовки студентів ОС «Бакалавр» за спеціальністю 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство». К.: Компринт, 2023. 54 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Сич З.Д., Бобось І.М., Федосій І.О. Овочівництво: навч. посіб. К.: ЦП «Компринт». 2018. 405 с.
2. Каталог морфологічних ознак зразків генофонду виду перець однорічний (*Capsicum annuum* L.) / Авт. кол.: М.І. Митенко, Р.В. Крутько, С.М. Кормош, Л. В. Пилипенко. Селекційне: Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2020. 19 с.
3. Митенко І.М., Біленька О.М. Каталог морфологічних ознак цибулин виду цибуля ріпчаста (*Allium cepa* L.) Селекційне: Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2020. 14 с.
4. Методика-класифікатор проведення експертизи сортів салату посівного (*Lactuca sativa* L.) на відмінність, однорідність і стабільність / С.І. Кондратенко, О.М. Могильна, О.В. Хареба, Н.В. Лещук, В.В. Хареба, О.В. Куц, Ю.В. Ткалич, Л.А. Терьохіна, І.М. Митенко, Н.О. Баштан, О.В. Позняк. 2-е вид., доповн. і доопрац. Вінниця: ТОВ «Твори», 2019. 66 с.
5. Атлас морфологічних ознак сортів квасолі звичайної (*Phaseolus vulgaris* L.) (Додаток до Методики проведення експертизи сортів квасолі звичайної на ВОС-тест / Міністерство аграрної політики та продовольства України; Український інститут експертизи сортів рослин. – К: Український інститут експертизи сортів рослин, 2018. 32 с.

6. Інформаційно-довідкова система "Сорт" [Електронний ресурс] режим доступу: <http://sort.sops.gov.ua/search/search>
7. Інформаційно-довідкова система "Реєстр сортів" [Електронний ресурс] режим доступу: <http://service.ukragroexpert.com.ua/>
8. Український Інститут Експертизи Сортів Рослин [Електронний ресурс] режим доступу: <https://sops.gov.ua>
9. Інститут овочівництва і баштанництва НААН [Електронний ресурс] режим доступу: <http://www.ovoch.com/index.html>
10. Журнал "Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин" [Електронний ресурс] режим доступу: <http://journal.sops.gov.ua/>
11. Світовий центр овочевих культур [Електронний ресурс] режим доступу: <http://avrdc.org>
12. National Association of Plant Breeders [Електронний ресурс] режим доступу: <http://www.plantbreeding.org>
13. Journal of Plant Breeding and Group Science [Електронний ресурс] режим доступу: <http://www.academicjournals.org/journal/jpbcs>